

Examenul național de bacalaureat 2021
Proba E. d)
Logică, argumentare și comunicare

Testul 2

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I **(30 de puncte)**

A. Írja a vizsgalapra a helyes válasznak megfelelő betűt! Egyetlen helyes válaszlehetőség van.

1. A bizonyítandó tézis csak akkor biztosan igaz, ha:
 - a. a bizonyítás logikailag helyes, a bizonyítás alapja pedig teljesen igaz
 - b. a bizonyítás alapja részben cáfolt, a bizonyítás pedig nagyrészt érvényes
 - c. a bizonyítás igaz, az alapja pedig logikailag helyes
 - d. a bizonyítás alapja valószínű, a bizonyítás pedig induktíven erős.
2. Milyen jellegű a *Minden egészséges személy boldog, tehát némely boldog személy egészséges* következtetés?
 - a. közvetlen deduktív, egyszerű megfordítás típusú
 - b. közvetett deduktív, eliptikus szillogizmus típusú
 - c. részleges induktív, egyszerű felsoroláson alapuló indukció típusú
 - d. közvetlen deduktív, esetlegességen alapuló megfordítás típusú
3. Az alábbiak közül melyik két terminus között van alá-fölérendeltségi viszony?
 - a. emlős és madár
 - b. denevér és emlős
 - c. madár és denevér
 - d. denevér és fecske
4. A *Némely középiskolát végzett fel van készülve az érettségi vizsgára* kijelentés kvantora:
 - a. némely középiskolát végzett
 - b. némely végzett
 - c. némely
 - d. középiskolát végzett
5. Ha a *halakat* és a *delfineket* ugyanabba az osztályba soroljuk annak alapján, hogy mindkettő víziállat, akkor az osztályozás:
 - a. helyes
 - b. helytelen, igen bő
 - c. helytelen, több szempontot alkalmaz
 - d. helytelen, nem homogén.
6. A *központi egyetemi könyvtár* terminus egyszerre:
 - a. gyűjtő és összetett
 - b. egyszerű és elosztott
 - c. egyedi és relatív
 - d. elvont és homályos.
7. Az alábbiak közül melyik jellemző **nem** felel meg a részleges indukciónak?
 - a. az indukciónak ezt a típusát kiterjesztő indukciónak is nevezik
 - b. a premissák általánosak, a konklúzió részleges
 - c. a konklúzió minden esetben valószínű
 - d. a premissák kevésbé általánosak a konklúziónál

8. A teljes indukció:
- induktív kutatási módszereken alapszik, amelyeket oksági módszereknek is neveznek
 - „népi indukciónak” is nevezik
 - igaz premisszákból kizárólag igaz konklúziókat eredményez
 - kiterjesztő indukciónak is nevezik.
9. Az alábbiak közül melyik felsorolás helyes a terminusok tartalmi kritérium szerint való növekvő sorrendbe történő rendezése szempontjából:
- pszichikai folyamat, kognitív folyamat, érzékszervi kognitív folyamat, észlelés
 - észlelés, érzékszervi kognitív folyamat, kognitív folyamat, pszichikai folyamat
 - pszichikai folyamat, észlelés, érzékszervi kognitív folyamat, kognitív folyamat
 - észlelés, pszichikai folyamat, érzékszervi kognitív folyamat, kognitív folyamat.
10. Az *Egyes matematikai problémák érdekesek* kijelentés:
- egyetemes állító
 - egyetemes tagadó
 - részleges állító
 - részleges tagadó.

20 pont

B. Adottak az A, B, C, D és E terminusok úgy, hogy E és C között ellentmondási viszony van, vagyis nemfogalmuk fajfogalmaiként teljesen kimerítik azt; A a C-nek fajfogalma; B metszési viszonyban van C-vel, de kizárási viszonyban A-val és E-vel; D alárendeltje B-nek és metszési viszonyban van C-vel.

- Ábrázolja az Euler diagramok módszerével, egy közös diagramban, az öt terminus közötti logikai viszonyokat. **2 pont**
- Az A, B, C, D és E terminusok közötti viszonyok alapján állapítsa meg, hogy az alábbi kijelentések közül melyek igazak és melyek hamisak (jelöljétek **I**-vel az igaz és **H**-val a hamis kijelentéseket)?
 - Minden A – C.
 - Némely B – D.
 - Némely E – C.
 - Némely B nem C.
 - Minden B – D.
 - Egyetlen D sem C.
 - Némely C nem A.
 - Egyetlen B sem C.

8 pont

SUBIECTUL AL II-LEA

(30 de puncte)

Adottak a következő kijelentések:

- Minden válságidőszak lehetőségeket tartalmazó időszaként is felfogható.*
- A televízióban mutatott egyes képeknek erős érzelmi hatásuk van.*
- Egyes emberek nem érzékenyek a környezetükben élők szükségleteire.*
- Egyetlen individualista személyt sem értékelnek a kollégáik.*

- A. Alkossa meg, formális és természets nyelvben egyaránt, az 1-es kijelentés ellentétését, a 2-es kijelentés alárendelt ellentétését, a 3-as kijelentéssel ellentmondásban levő kijelentést és a 4-es kijelentés alárendeltjét. **8 pont**
- B. Hozza létre az 1-es és a 2-es kijelentés megfordítottját és átalakítottját, formális és természetes nyelvben egyaránt. **8 pont**
- C. Hozza létre, formális és természetes nyelvben egyaránt, a 3-as kijelentés alárendelt ellentétése megfordítottjának átalakítottját, illetve a 4-es kijelentés ellentettjének megfordítottját. **6 pont**
- D. Két tanuló, X és Y, így vélekedik:
X: *Egyetlen jól megalapozott állítás sem nyilvános állítás, mivel némely nyilvános állítás nem jól megalapozott.*
Y: *Ha egyes főnökök rokonszenvesek, akkor egyes főnökök nem ellenszenvesek.*

- a. Îrja le formális nyelvben a két tanuló vélekedését; **4 pont**
- b. Állapítsa meg a formalizált következtetések logikai helyességét/helytelenségét; **2 pont**
- c. Magyarázza meg, hogy X tanuló gondolatmenete miért helyes/nem helyes logikai szempontból! **2 pont**

SUBIECTUL AL III-LEA

(30 de puncte)

A. Legyen a következő két szillogizmus módozat: eao-2, oao-4.

1. Írja le mindegyik esetében a neki megfelelő következtetési sémát, és alkossatok természetes nyelvezetben egy szillogizmust, amelyik megfelel a két séma közül valamelyiknek. **8 pont**

2. Ellenőrizze a Venn diagramok módszerével mindkét szillogizmus módozat érvényességét, megjelölve, hogy milyen döntésre jutottatok. **6 pont**

B. Alkosson, formális és természetes nyelvben egyaránt, egy érvényes szillogizmust, amelynek alapján igazolja az „*Egyetlen engedmény sem kompromisszum.*” kijelentést! **6 pont**

C. Legyen a következő szillogizmus: *Némely személyes döntés nem hozható meg könnyen, mivel minden elhatározás, amely a karrierre vonatkozik, személyes döntés, és némely elhatározás, amely a karrierre vonatkozik, nem hozható meg könnyen.*

Kiindulva a megadott szillogizmusból, állapítsa meg, hogy a következő kijelentések közül melyek igazak és melyek hamisak (jelölje **I**-vel az igaz és **H**-val a hamis kijelentéseket):

1. A középső terminus csak az alsó tételben elosztott.

2. A konklúzió logikai állítmánya a *könnyen meghozható döntés*.

3. A szillogizmus konklúziója részleges tagadó kijelentés.

4. Az alsó terminus elosztott a konklúzióban, de nem elosztott a premisszában. **4 pont**

D. Legyen a következő meghatározás:

A földrajz az a tudomány, amelyik a domborzati formákat tanulmányozza.

a. Nevezzen meg egy helyességi szabályt, amelyet megsért ez a meghatározás. **2 pont**

b. Nevezze meg a meghatározás egy másik helyességi szabályát, és határozza meg úgy a „földrajz” fogalmát, hogy megsértse ezt a szabályt. **4 pont**